

นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ
พระราชพิธีบรมราชาภิเษก
พุทธศักราช 2562

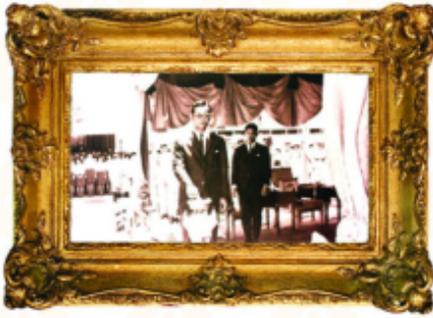
โดย ฝ่ายจดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์
หอสมุดและคลังความรู้มหาวิทยาลัยมหิดล

มหาวิทยาลัยมหิดล

พระราชกรณียกิจ

เกี่ยวกับมหาวิทยาลัยมหิดล

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระมหากษัตริย์สยาม สมเด็จพระราชินีนาถสยามและสมเด็จพระราชินีอรรคราช และเสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรต่างๆ ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อเป็นความภาคภูมิใจและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น

10 กันยายน พ.ศ. 2511 โดยเสด็จ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช สมเด็จพระราชินีนาถสยามพระบรมราชินีสิริมหิตลดา "พระยาและคุณหญิง พริศโรจน์ สุวีระ" และเด็ก "ชกัฒน วิเศษ นิมิต ปาวาร" ณ โรงพยาบาลศิริราช ต่อมาช่าง ชื่อ "สุทธกุล" ขึ้นมาบันทึกไว้เป็น

20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2528 เสด็จพระราชดำเนินสมทบพระธิดา ทรงนิเทศ "ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนากองสาธารณสุขมูลฐานภาคเหนือ มหาวิทยาลัยมหิดล"

10 ตุลาคม พ.ศ. 2534 เสด็จพระราชดำเนินสมทบพระองค์พระอัครราชกุมารี ทรงนิเทศ "ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนากองสาธารณสุขมูลฐานภาคกลาง (ภาคฯ 1) ภาคฯ เชียงและปฏิบัติภารกิจรวม (ภาคฯ 2) คณะวิชากรมการแพทย์ มหาวิทยาลัยมหิดล สาขาสถา"

18 เมษายน พ.ศ. 2541 เสด็จพระราชดำเนินสมทบพระองค์พระอัครราชกุมารี ทรงนิเทศ "วิทยาลัยโสตศอนาสิกวิทยาการแพทย์" ณ ตำบลคู่มู่อำเภออู่ทอง จังหวัดกาญจนบุรี

24 กันยายน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรโรงพยาบาล ณ พระราชวังสุทธานรินทร์สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก โดยโรงพยาบาลศิริราช

พระราชพิธีบรมราชาภิเษก

พระราชพิธีบรมราชาภิเษกประกอบด้วยคำว่า "บรมราชาภิเษก" สันสกฤตคำว่า "อภิเษก" มีความหมายว่า "แต่เดิมโดยกาลก่อน เช่นพิธีเสวยราชย์ของพระเจ้าแผ่นดิน" จึงหมายถึงการโดยนัยว่า พิธีนี้ทำขึ้นเพื่อสถาปนาขึ้นเป็นพระเจ้าแผ่นดิน

พระราชพิธีบรมราชาภิเษก ในประเทศไทยมีการบันทึกไว้ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 12 และในสมัยสุโขทัย พบความในศิลาจารึกสุโขทัยว่า "พ่อขุนผาเมืองจึงอภิเษกพ่อขุนบางกลางหาวให้เมืองสุโขทัย ให้พี่ซึ่งสมณภพเสวยพาศมิตกซึ่งมีนครบริวารด้วย" เป็นต้น ส่วนต้นฉบับของสมุดราชพงศาวดารเก่าใช้ภาษาจากชาวสุโขทัย มีการกล่าวถึงพระราชพิธีบรมราชาภิเษกไว้หลายแห่งด้วยกันสรุปความเช่น ในรัชสมัยพระเจ้าอู่ทองท่านสมณพระราชาพิธีมาจากอินเดีย โดยมีการพลีจากอินเดียเป็นรูปพระกษัตริย์และจากถลกสารคำให้การขุนหลวงหาวัดที่ไม่เป็นหลักฐานละเอียดไว้ถึงแต่ได้รับสมมุติฐานมา ขึ้นนามการถวายพิธีราชสมบัติ การเฉลิมพระราชสมัญญา รวมถึงธรรมเนียมต่างๆ ซึ่งยึดถือต่อมาซึ่งสมัยรัตนโกสินทร์ถึงปัจจุบัน

ในสมัยรัตนโกสินทร์มีการประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ทั้งหมด 11 ครั้ง โดยรัชกาลที่ 1 รัชกาลที่ 5 และรัชกาลที่ 6 ประกอบพระราชพิธี 2 หน้ด้วยกัน ในรัชกาลที่ 8 ไม่มีการประกอบพระราชพิธี และครั้งสุดท้ายในรัชกาลที่ 9 เมื่อ พ.ศ. 2460 โดยจัดตามโบราณราชประเพณี และมีบางพิธีเปลี่ยนบางพระราชพิธีไว้ใช้กับสมัยนิยมด้วย

ข้อมูล ณ วันที่ 11 เมษายน 2562

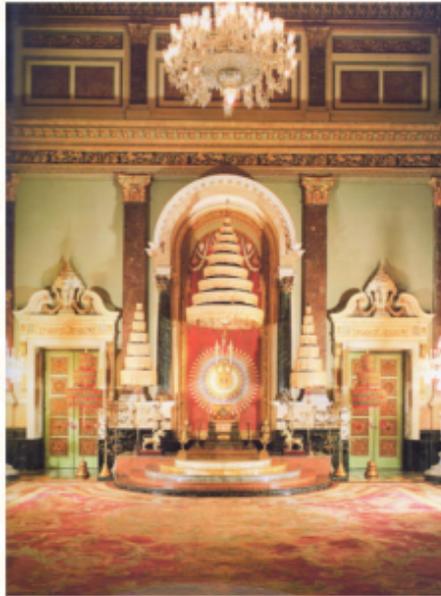
พระมหาเศวตฉัตร

พระมหาเศวตฉัตรวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ราชวรมหาวิหาร กรุงเทพมหานคร

พระมหาเศวตฉัตร วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร กรุงเทพมหานคร

พระมหาเศวตฉัตร วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ราชวรมหาวิหาร กรุงเทพมหานคร

พระมหาเศวตฉัตร วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร กรุงเทพมหานคร

พระมหาเศวตฉัตร หรือเศวตฉัตรพระมหาเศวตฉัตร เป็นฉัตรทำด้วยไม้ทาสีทองหรือเงิน ๘ ชั้น แต่จะมีแปดชั้นสำหรับของหลวงหรือเงิน ๖ ชั้น ใช้ปักหรือสวม ประดิษฐานเหนือพระมหากษัตริย์หรือในพระที่นั่งสำคัญต่างๆ เช่นวัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร วัดสำคัญต่างๆ เป็นเครื่องประดองพระราชาธิบดียศสำหรับพระมหาจักรีดิถีที่ผ่านพระราชพิธีบรมราชาภิเษกตามโบราณราชประเพณีที่มีไว้กับพระมหาเศวตฉัตร (ฉัตร 7 ชั้น) เศวตฉัตรพระมหาเศวตฉัตร (ฉัตร ๖ ชั้น) ฉัตรขาว ๖ ชั้น เป็นต้น สำหรับประดองพระอิศริยยศขณะอิสริยยศต่างๆ ของพระมหากษัตริย์

รูปถ่ายการประดองพระมหาเศวตฉัตร ณ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร

ฉัตรมีทั้งทำจากไม้ที่เป็นเครื่องประดองหรือทำด้วยทองคำดิถีหรือฉัตรทองในการสดทวงเมื่อราชชนกจะมีราชพิธีขึ้นครองแผ่นดินแล้วครั้งหนึ่งเพื่อประดองราชสมบัติเป็นสิริมงคลแก่ราชโอรสหรือสมเด็จพระบรมชนกนาถของพระมหากษัตริย์ที่มีสิริพระชนกษัตริย์ชั้นๆ ทั้ง ๖ ชั้น และตามรับของพระองค์ต่อมา 1 พระมหาเศวตฉัตรจะมี ๖ ชั้น ดังที่ปรากฏในปัจจุบัน

จัดโดย วันที่ 11 เมษายน 2562

เครื่องราชกกุธภัณฑ์และเครื่องอิสริยาภรณ์ไทย

เครื่องประกอบพระราชพิธีของพระมหากษัตริย์ประกอบด้วยเครื่องเบญจราชากกุธภัณฑ์ เครื่องอิสริยาภรณ์ไทย และพระแสงศาสตรา ซึ่งจะดูอย่างง่าย ภายใต้อพระราชพิธีบรมราชาภิเษก

เครื่องเบญจราชากกุธภัณฑ์ในสมัยรัตนโกสินทร์ประกอบด้วย

- 1 **พระมหากษัตริย์มงกุฎ** หมายถึง ถอดวิมานของพระอินทร์ แสดงความเป็นเทวราชของพระมหากษัตริย์
- 2 **พระมกรจักรสังข์ศิขรี** หมายถึง พระปัทมญาณในพระรัตนตรัยในรัชกาลของพ่อฟ้าข้างแผ่นดินให้ดินแดนทั้งสี่โลกธาตุ และแสดงให้เห็นว่าพระมหากษัตริย์ทรงเป็นทิศาปาโมกข์แห่งผืนแผ่นดิน
- 3 **จารพระคทาขี้เหล็กทองคำ** หมายถึง พระมหากษัตริย์ทรงเป็นท้าวธรรมแผ่นดินด้วยความสูงส่งในวิภาหสิขผู้มีปัญญาและทรงคุณธรรม
- 4 **ราชวิชนี** ประกอบด้วยพัดโบกสายสีทอง และพระแสงจักรงาณี หมายถึง พระมหากษัตริย์ทรงเป็นผู้พิทักษ์ความร่มเย็นและยึดฝ่าอาคมภัยทั้งมวล ให้ได้ปกครองราชรัฐในพระราชอาณาจักร
- 5 **ฉลองพระบาทเชิงเขน** เป็นวิญญูณณ์แห่งการทรงใช้ซึ่งพระบรมยศชฎาทุกประการในพระราชอาณาจักรที่ไม่ได้สืบพระราชทานตำแหน่ง

เครื่องอิสริยาภรณ์ไทย เป็นเครื่องใช้ที่แสดงฐานะและเป็นที่ประจักษ์แก่กันสำหรับพระมหากษัตริย์ประกอบด้วย

- 1 **พระขรรค์ขนิษฐาก** เป็นทวน 2 ชั้น รูปสี่เหลี่ยมแบน มีทองและมณีสำหรับใส่หอกทำจวกรวมคำ
- 2 **พระขรรค์ประจักษ์แห่ง** เป็นทวนประดับงาช้าง มีฝักหรือยอดอย่างมณีภายในของหอกทองคำ
- 3 **พระขรรค์พระราช** เป็นทวนใหญ่ปากบาน
- 4 **พระขรรค์ธรรมสิ** เป็นทวนโขนเล็กด้วยรูปปั้นมณี

พระแสงศาสตราวุธ เป็นพระแสงสำคัญที่สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชได้พระราชทานให้พระมหากษัตริย์ไทย พระแสงทวนด้วย พระแสงขรรค์ธรรมสิ พระแสงขรรค์พระราช พระแสงทวนโขน พระแสงพิลาปาก พระแสงทวนเล็กด้วยรูปปั้นมณี

พระราชพิธีเฉลิมพระราชมณเฑียร และเสด็จออกมหาสมาคม

วันที่ 4 พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๖๑ พระราชพิธีในข้างเช้าแล้ว
ข้างบ่ายเสด็จออกมหาสมาคม ให้ข้าราชการมาทูลขอ
ผู้พิชิตยุทธนาวีพระพหลโยธินมรดก ณ พระที่นั่งอภินิหาร
และข้างค่ำเป็นพระราชพิธีเฉลิมพระราชมณเฑียร ณ พระที่นั่ง
จักรพรรดิพิมาน เป็นพระราชพิธีซึ่งคล้ายกับพิธีในข้างค่ำ
โดยมีศาสตราจารย์เฮนรีมอริซพระราชทูตอินเดีย มีราชทูต
อินเดียพระราชาคณะเจ้าคณะรองราชูปถัมภ์และคณะ
เจ้าคณะสงฆ์เถรวาท ท้าวสุรนารี ท้าวสุรนารี ท้าวสุรนารี
แล้ว จะทรงประทับบนพระที่นั่งราชรถทรงมี ๖ คู่

วันที่ 5 พฤษภาคม ข้างเช้าเป็นพระราชพิธีเฉลิมพระปรมาภิไธย
พระนามอภิไธย และสถาปนาพระฐานันดรศักดิ์พระบรมวงศ์ ณ
พระที่นั่งอภินิหารภิไธย ข้างเย็นเป็นการเสด็จพระราชดำเนิน
เสวยพระนคร โดยขบวนพยุหยาตราทางสถลมารค

วันที่ 6 พฤษภาคม ข้างมาดตึกทอง ณ สิบเจ็ดนักษัตร พระที่นั่งสุทไธสวรรย์ปราสาท
ให้ประชาชนเฝ้าฯ ท้าวพระยาชั้นมรดก จากที่นั่งสถลมารค ณ พระที่นั่งจักรีมหา
ปราสาท ให้คณะทูตานุทูตเฝ้าฯ ท้าวพระยาชั้นมรดก

เสด็จพระราชดำเนินเลียบพระนคร

ตามเสด็จพระราชดำเนินเลียบพระนคร เสด็จพระราชพิธีกระทำขึ้นเพื่อเป็นการประกาศพระบรมราชูปถัมภ์
ให้มีเกียรติยศอันประเสริฐแก่สยามประเทศ ทั้งทางลุ่มน้ำและทางบก โดยเป็นพิธีครั้งที่ 4 โดยทรงเห็น
พระทัยดีที่ได้เป็นมาของเสด็จพระราชดำเนินไปทุก สมัยการพระที่นั่งโดยเสด็จพระยาสมุหราชองครักษ์ที่นำไว้ใน
พระนครด้วย ทั้งนี้ทรงเห็นชอบและยินยอมให้ประชาชนสามารถชมเสด็จพระราชดำเนินได้ โดยมีเรือพระที่นั่ง
และป้อมประตู่ที่นำตัวบ้านเรือนและเรือนอยู่ริมตลิ่งในบาง

ในการพระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งนี้ จะเสด็จพระราชดำเนินเลียบพระนคร โดยขบวนพยุหยาตราทาง
ชลมารค ในช่วงสิ้นของวันที่ 5 พฤษภาคม ไปยังวัดบวรนิเวศวิหาร วัดราชประดิษฐ์สถิตมหาสีมาราม และ
วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม เพื่อทรงนมัสการพระรัตนตรัย และพระบรมราชินีมาตุจฉา

และในช่วงปลายเดือนตุลาคม พ.ศ. 2562 จะเสด็จพระราชดำเนินโดยขบวน
พยุหยาตราทางชลมารค ไปยังวัดสุทัศนเทพวราราม เพื่อทรงแบ่งเสด็จพระราช
กุศลถวายพระครูเนื่องเป็นโอกาสเสด็จพระราชดำเนินเลียบพระนครทางชลมารค
ในโอกาสนี้ด้วย

ข้อมูล ณ วันที่ 11 ตุลาคม 2562